

ONA TILI DARSLARIDA DARS SIFATINI OSHIRISH

Urganch Innovatsion Universiteti o'zbek tili va adabiyoti fani o'qituvchisi

Abdusharipova Dilorom Xo'sinovna

erkin izlanuvchi

Annotatsiya: Ona tili darslarida dars sifatini oshirish masalasi ta'lim tizimining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ona tili nafaqat milliy madaniyat va an'analarni saqlash, balki shaxsning fikrlash, muloqot qilish va ijodiy qobiliyatlarini rivojlantirishda ham asosiy vosita hisoblanadi. Shuning uchun ona tili darslarining samaradorligini oshirish uchun turli metod va yondashuvlarni qo'llash zarur.

Kalit so'zlar: ona tili, dars, o'yinlar, interaktiv ta'lim platformalari, planshet, integratsiya, loyihalar.

Dars sifatini oshirishda avvalo o'quvchilarning qiziqishlarini hisobga olish muhim ahamiyatga ega. O'quvchilar darsga faol ishtirok etganda va mavzuga qiziqish bildirganda, ularning bilim olish darajasi oshadi. Buning uchun dars jarayonida interaktiv metodlarni qo'llash, masalan, guruh ishlari, muhokamalar, rolli o'yinlar va loyihalar orqali o'quvchilarni faol jalb etish lozim. Bu usullar o'quvchilarning ona tiliga bo'lgan qiziqishini oshirib, ularni mustaqil fikrlashga undaydi. Shuningdek, darslarda zamonaviy texnologiyalarni keng qo'llash dars sifatini oshirishda muhim vosita hisoblanadi. Kompyuter, planshet va smartfonlardan foydalanish, interaktiv taqdimotlar tayyorlash, elektron darsliklar va onlayn resurslardan foydalanish o'quv jarayonini yanada qiziqarli va samarali qiladi. Bu esa o'quvchilarning diqqatini jamlash va mavzuni yaxshiroq o'zlashtirishga yordam beradi. Ona tili darslarida o'quvchilarning nutq madaniyatini rivojlantirishga katta e'tibor berish kerak. Nutq madaniyati nafaqat to'g'ri talaffuz va grammatikani o'z ichiga oladi, balki fikrni aniq, lo'nda va ravon

ifodalashni ham ta'minlaydi. Shu bois, o'qituvchilar darslarda nutq mashqlari, incho yozish, og'zaki nutqni rivojlantiruvchi mashg'ulotlarga ko'proq o'rin berishlari zarur. Bu o'quvchilarning o'z fikrini erkin ifodalash qobiliyatini oshiradi va ularni muloqotda muvaffaqiyatli bo'lishga tayyorlaydi. Dars sifatini oshirishda o'qituvchilarning malakasi va metodik tayyorgarligi ham muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilar doimiy ravishda o'z bilim va ko'nikmalarini yangilab borishlari, yangi pedagogik texnologiyalarni o'rganishlari zarur. Shuningdek, o'qituvchilar o'quvchilarning individual xususiyatlarini hisobga olib, darslarni shunga moslashtirishlari lozim. Har bir o'quvchining qobiliyati, qiziqishlari va ehtiyojlarini inobatga olish darslarning samaradorligini oshiradi.[1]

Ona tili darslarida baholash tizimini takomillashtirish ham dars sifatini oshirishga xizmat qiladi. Baholash nafaqat o'quvchilarning bilim darajasini aniqlash, balki ularni rag'batlantirish, xatolarini aniqlash va tuzatishga yo'naltirish vositasi sifatida foydalanilishi kerak. Shu maqsadda, baholashda faqat yozma testlar emas, balki og'zaki nutq, ijodiy ishlar va loyiha ishlari ham hisobga olinishi zarur. Bu o'quvchilarning turli qobiliyatlarini rivojlantirishga yordam beradi. Darslarda ona tilining o'ziga xosligi va uning madaniy meros sifatidagi ahamiyatini ta'kidlash ham muhimdir. O'quvchilarga ona tilining tarixiy rivojlanishi, uning adabiyoti, xalq og'zaki ijodi va zamonaviy til xususiyatlari haqida ma'lumot berish ularning tilga bo'lgan hurmatini oshiradi. Bu esa o'z navbatida, ona tilini chuqurroq o'rganishga va uni asrashga undaydi.[2]

O'quvchilarning mustaqil ishlash ko'nikmalarini rivojlantirish ona tili darslarining yana bir muhim jihatidir. Mustaqil o'rganish o'quvchilarda mas'uliyat hissi va o'z-o'zini boshqarish qobiliyatini shakllantiradi. Shu bois, o'qituvchilar darslarda topshiriqlarni shunday tarzda tashkil etishlari kerakki, o'quvchilar mustaqil ravishda ma'lumotlarni izlash, tahlil qilish va natijalar chiqarish imkoniyatiga ega bo'lsinlar. Dars sifatini oshirishda ota-onalar va jamiyatning ham roli katta. Ota-onalar o'z farzandlarining ona tilini o'rganish

jarayonini qo'llab-quvvatlashlari, uyda ona tilida muloqotni rivojlantirishlari, kitob o'qishga rag'batlantirishlari muhimdir. Jamiyat esa ona tilini rivojlantirishga oid turli madaniy va ta'limiy tadbirlarni tashkil etish orqali bu jarayonga hissa qo'shishi mumkin.[3]

Shuningdek, ona tili darslarida adabiyotning o'rni beqiyosdir. Adabiyot orqali o'quvchilar tilning go'zalligini, uning boy ifoda vositalarini, insoniy qadriyatlarni o'rganadilar. Shu sababli, darslarda adabiy asarlarni chuqur tahlil qilish, ularni hayotiy vaziyatlar bilan bog'lash, ijodiy ishlar orqali o'quvchilarning adabiyotga bo'lgan qiziqishini oshirish zarur. Yuqorida ta'kidlangan barcha jihatlar ona tili darslarining sifatini oshirishga xizmat qiluvchi omillardir. Ularni amalga oshirish uchun ta'lim muassasalari, o'qituvchilar, otalar va jamiyat birgalikda harakat qilishi lozim. Ona tilini chuqur o'rganish va uni rivojlantirish har bir insonning milliy o'zligini saqlash va mustahkamlashda muhim ahamiyatga ega ekanligini unutmaslik kerak.[4]

Xulosa:

Shunday qilib, ona tili darslarida dars sifatini oshirish uchun o'quvchilarning qiziqishini oshirish, zamonaviy texnologiyalarni qo'llash, nutq madaniyatini rivojlantirish, o'qituvchilarning malakasini oshirish, baholash tizimini takomillashtirish, ona tilining madaniy meros sifatidagi ahamiyatini tushuntirish, mustaqil ishlash ko'nikmalarini shakllantirish, ota-ona va jamiyatning ko'maklashuvi hamda adabiyotga e'tibor qaratish zarur. Bu omillar birgalikda ona tili darslarining samaradorligini oshirib, o'quvchilarning til va madaniyatga bo'lgan munosabatini mustahkamlaydi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Rahmatullayev Sh. Hozirgi adabiy o'zbek tili. Toshkent: "Universitet" nashriyoti, 2006. – 212 b.
2. Zunnunov A., Hotamov N., Esonov J., Ibrohimov A. Adabiyot o'qitish metodikasi. Toshkent: "Fan va texnologiya" nashriyoti, 2023. – 180 b.

3. Shodmonova M.B. Ona tili va adabiyot o'qituvchilarining kasbiy malakasini oshirish. Toshkent: "Ilm-fan" nashriyoti, 2021. – 150 b.
4. NamDU. Adabiyot o'qitish metodikasi. Toshkent: "Talim" nashriyoti, 2024. – 200 b.
5. Qodirov O. Ona tili darslarida interfaol metodlardan foydalanish. Ilmiy maqola. Toshkent, 2023. – 25 b.
6. O'zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi. Ona tili o'qitish metodikasi. Toshkent: "Akademnashr" nashriyoti, 2024. – 220 b.
7. Raximov S. Ona tili darslarining samaradorligini oshirish yo'llari. Ilmiy maqola. Toshkent, 2023. – 30 b.